

Jest to obszerna monografia poświęcona problemowi katechezy dorosłych. Sobór Watykański II zwrócił na nowo uwagę na miejsce i rolę katechezy dorosłych. Soborowy dekret *Christus Dominus* wskazał na konieczność katechizowania dorosłych, zwracając uwagę zarówno na aspekt doktrynalny, jak i praktyczny tego zagadnienia. Katecheza dorosłych stała się więc problemem naukowym katechetyki oraz palącym problemem duszpasterskim. Autor wskazuje na motywy katechezy dorosłych, które wynikają z przemian posoborowych, uwarunkowań społeczno-kulturowych. Wskazuje na zagrożenia rozwoju wiary, związane z sekularyzacją i dechrystianizacją życia społecznego, posmodernistyczną postawą wobec wiary i Kościoła, które wskazują na potrzebę katechezy dorosłych. Zwraca również uwagę na problem prywatyzacji wiary, polegający na tym, że wiara, posiadająca wymiar wspólnotowy, coraz częściej jest traktowana jako prywatna sprawa każdego człowieka. Prywatyzacja religii występuje przeciwko tradycji i instytucjonalnemu charakterowi religii. Tak więc religia zaczyna być traktowana jako indywidualny wybór każdego człowieka, podyktowany jego osobistymi upodobaniami. To powoduje zagrożenie dla wiary

konkretnego człowieka, jak i całej społeczności wierzących. Stąd konieczność katechizacji dorosłych, która pomoże w wyjaśnieniu zjawiska prywatyzacji religii i pomoże dorosłym w przezwyciężeniu tego problemu. Autor wskazuje na dwa źródła prywatyzacji religii, wynikające z oświeceniowej niechęci do wszystkiego, co kojarzy się z elitaryzmem, i z liberalizmu, traktującego sprawy duchowe jako prywatne. Konsekwencją prywatyzacji religii jest dowartościowanie duchowości abstrakcyjnej, jako najbardziej uniwersalnej, powszechnej i wspólnej wszystkim ludziom na świecie. Prywatyzacja religii doprowadza również do lekceważenia spraw duchowych, czego konsekwencją jest porzucenie wiary lub dystansowanie się od przekonań i zachowań religijnych. Źródłem kryzysu współczesnego człowieka jest rozdźwięk pomiędzy wiarą i życiem, między wiarą i kulturą. Wiara wydaje się być obca i sprzeczna z wartościami kultury i życia. Sobór Watykański II dostrzega potrzebę inkulturacji wiary w nowych warunkach życia i działalności ewangelizacyjnej.

Poprzez źródłową analizę materiałów autor zwraca uwagę na naturę katechezy dorosłych, w wymiarze teologiczno-eklezyjnym i antropologicznym. W tym kontekście wska-

zuje na potrzebę realizacji katechezy dorosłych w działalności nauczycielskiej i wychowawczej Kościoła. Analizuje problem teologicznego kształcenia dorosłych, reewangelizacji, edukacji religijnej, formacji do apostołstwa i reewangelizacji. Teologiczne kształcenie dorosłych wynika z przekonania o nieustannym całościowym procesie kształcenia dorosłego człowieka.

Reewangelizacja, nazywana również nową ewangelizacją jest bardzo ważnym zadaniem Kościoła, odnosi się do tych ochrzczonych, których wiara osłabła lub wręcz zanikła. Celem nowej ewangelizacji jest doprowadzenie chrześcijan do ponownego nawrócenia, czyli odnowionego i pogłębionego przyjęcia łaski chrztu świętego, a więc doprowadzenie do wewnętrznej przemiany człowieka. Nowa ewangelizacja odróżnia się od ewangelizacji tym, że jest odpowiedzią na nowe wyzwania, które Kościół odczytuje w obecnej sytuacji. Jej skuteczność polega na odnowieniu zapału i zaangażowania wszystkich podmiotów ewangelizujących, szczególnie zaś świeckich oraz wprowadzenia nowych metod i form przedstawiania chrześcijańskiego orędzia. Formy nowej ewangelizacji mają wzorować się na rodzinnokatechumenalnym stylu życia i działania. Dlatego też reewangelizacja jest jednym z istotnych elementów katechizacji. Katecheza jest konieczna dla zaistnienia w człowieku wiary dojrzałej. Obok terminu „katecheza dorosłych” stosuje się

pojęcie „religijne kształcenie dorosłych” i „edukacja religijna”. W nauczaniu posoborowym powraca się do wzorców katechumenalnych. Elementy formacji w katechumenacie służą jako model katechezy dorosłych, chodzi o połączenie katechezy z pierwszą ewangelizacją, położenie nacisku na nawrócenie, o powrót do źródeł (Pisma Świętego), usytuowanie katechezy we wspólnocie, zwrócenie uwagi na strukturę sakramentalną katechezy. Istnieje wiele różnych definicji katechumenatu, które oscylują między ścisłym i klasycznym ujęciem, jako przygotowaniem dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, a pojęciem katechumenatu pokrywającym się z katechezą, zwłaszcza z katechezą dorosłych. W książce analizie poddano różne modele katechumenatu – od wtórnego ponownego katechumenatu, poprzez katechumenat inicjacji sakramentalnej, katechumenat dorosłych, neokatechumenat, po katechumenat rodzinny. Podejmując problem antropologicznego wymiaru katechezy dorosłych, omówiono zagadnienia zróżnicowania katechezy kobiet i mężczyzn, troskę o rozwój człowieka dorosłego oraz środowiska życia człowieka dorosłego. Do ważnych zagadnień należy również rola kobiety i mężczyzny w różnych dziedzinach życia społecznego.

Istotnym czynnikiem w realizacji katechezy dorosłych jest środowisko, a więc rodzina, grupy, ruchy

i stowarzyszenia religijne. Rodzice są pierwszymi katechetami swoich dzieci, wymagają odpowiedniej formacji religijnej, rozwijania podstaw wiary, kształtowania umiejętności współdziałania i rozwijania problemów rodzinnych, społecznych, etycznych.

Autor przedstawia ponadto problem katechezy dorosłych w parafii, która ma zadanie troszczyć się o różne formy działalności katechetycznej. Omawia również grupy, ruchy i stowarzyszenia religijne. Grupa jest rozumiana jako każde zrzeszenie ludzi, które w ich świadomości stanowi odrębną całość. Ruch rozumiany jest jako spontanicznie zebrany zespół ludzi różnego pochodzenia, stanu czy kultury, skupiony wokół lidera (charyzmatyka) lub we wspólnym działaniu. Ruch różni się od grupy tym, że skupia dużą liczbę członków, która zwykle wzrasta w miarę upływu czasu. Stowarzyszenia są wszelkimi organizacjami formalnymi, działającymi na podstawie zatwierdzonych wyraźnie lub niewyraźnie, przez władze kościelne statutów, z uwzględnieniem zwykłych form or-

ganizacyjnego działania. W książce omówione zostały następujące ruchy: Rodzina Rodzin, Equipes Notre Dame, Ruch Światło-Życie, Domy Kościół, Przymierze Rodzin, Ruch Rodzina Rodzin Nazaretańskich, Ruch Focolari (Dzieło Maryi), Nowe Rodziny, Szentszackie Dzieło Rodzin, ruch Odnowa w Duchu Świętym.

Rodziny skupione w stowarzyszeniach nie tylko uczestniczą w systematycznej katechezie, przyjmując i rozważając treść Bożego Orędzia, ale dorośli członkowie rodzin katechizują sami siebie i własne dzieci.

Osobnym zagadnieniem jest metodyka katechezy dorosłych, omówiona wraz ze scharakteryzowaniem wybranych metod pracy z dorosłymi, środków dydaktycznych i roli współczesnych środków przekazu w służbie katechezy dorosłych. Odwołując się do *Dyrektorium ogólnego o katechizacji* oraz dokumentu *Katecheza dorosłych we wspólnocie chrześcijańskiej* autor szczegółowo zanalizował również zagadnienie przygotowania katechetów do katechezy dorosłych oraz proces ich formacji się ten problem.

Renata Dulian